

עקרון הזהירות המונעת

עקרון הזהירות המונעת קובע כי אם פעילות מסוימת מעלה חששות לפגיעה בבריאות או בסביבה, יש לנקוט באמצעי זהירות גם אם יחסי הסיבה והתוצאה טרם הוכחו מדעית. כלומר די בהצבעה על אפשרות של נזק, ולא הוכחת נזק, כדי לחייב את הגורמים האחראים לפעול במטרה למנוע נזק אפשרי, וזאת בשל החובה המוסרית, הערכית והמשפטית להגן על חיי אדם ובריאותו.

יש לנקוט בפעולה גם בטרם נמצאה הצדקה מדעית וזאת במטרה למנוע נזק מאשר לפצות על קיומו של אותו נזק לאחר שזה אירע.

עקרון הזהירות המונעת קיבל מעמד סטטוטורי מחייב בחקיקה הישראלית המודרנית הקושרת בין בריאות הציבור לבין מקורות סיכון סביבתיים, ויושם במסגרת החלטות מנהליות:

1. חוק הקרינה הבלתי מייננת, תשס"ו-2006
2. חוק אוויר נקי, תשס"ח-2008
3. החלטת המועצה הארצית לתכנון ובניה משנת 2004 בעניין הוצאת כלובי הדגים ממפרץ אילת
4. מסמך המדיניות של המשרד להגנת הסביבה בדבר "עקרונות לפיתוח בר קיימא במשרדי ממשלה".
5. דו"ח ועדת שמגר משנת 2001

עקרון הזהירות המונעת מחייב מספר דרכי פעולה:

1. היפוך נטל ההוכחה - יש להוכיח בטיחות ולא נזק, וחובת ההוכחה מוסטת מהציבור, למזהם הפוטנציאלי ולגופי הפיקוח עליו.
2. חובה לנקוט בפעולה מקדימה על מנת למנוע את הנזק.
3. חובה לבדוק ולהעריך חלופות ולבחור בחלופה עם ההשפעה הכי פחותה על בריאות הציבור. במסגרת הערכת האלטרנטיבות יש להתחשב בעלויות הכוללות של כל אלטרנטיבה, ובכלל זה עלויות בריאותיות.
4. קיימת חובה לערוך את הבדיקה בשקיפות ותוך שיתוף הציבור - לציבור זכות לקבל אינפורמציה מלאה ומדויקת אודות פוטנציאל הפגיעה וההשלכה על בריאות חיי אדם. הנטל לספק אינפורמציה אינו על כתפי כתפי המזהם הפוטנציאלי והרשויות המפקדות על הסדרת פעילותו.